

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

JŪLIJS 2023

LATVIJĀ:

- Š.g. 1. jūlijā stājās spējā Ministru kabineta noteikumu Nr. 790 "Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas kārtība no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām" grozījumi, kas no 2023. gada 1. jūlija paredz valsts apmaksātu pakalpojumu krīzes dzīvokļu pieejamībai visā Latvijā. Krīzes dzīvoklis tiks nodrošināts augsta vardarbības riska gadījumos, kad personas dzīvība un veselība ir apdraudēta un to apliecina sociālā dienesta vai sociālās rehanilitācijas pakalpojuma sniedzēja speciālista veikts novērtējums.
- 15. jūlijā stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā, kas palīdzēs nodrošināt efektīvāku aizsardzību personām, kurām ir izteikti draudi nodarīt smagu miesas bojājumu vai nogalināt. Efektīvāka aizsardzība tiks nodrošināta arī tiem cilvēkiem, kuru drošība ir apdraudēta ar vairākkārtēju vai ilgstošu izsekošanu, novērošanu, draudu izteikšanu un nevēlamu saziņu, kā arī personām, kurām ar tiesas nolēmumu ir noteikta aizsardzība pret vardarbību.
- Līdz šim Latvijā neviena sieviete nav vadījusi pasažieru vilcienu. Taču jau drīzumā tas mainīsies - līdz ar jauno elektrovilcienu iepirkumu, pašlaik tiek gatavotas pirmās sešas vilcienu vadītājas, kuras šajā mācību procesā ir ieguvušas pirmo diplomu.
- 14. jūlijā Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā tika atklāta izstāde "Tikai neraudi! Feministiskie skatījumi Latvijas mākslā 1965-2023". Izstāde būs apskatāma no 15. jūlija līdz 15. oktobrim Nacionālā mākslas muzeja galvenās ēkas zālē un tajā eksponēti glezniecības, grafikas, fotogrāfijas, instalāciju un video darbi.
- Latvijā ir nodibināta organizācija "She Can Do IT", kuru ir izveidojušas IT programmētājas. Sievietes var pievienoties kopienai jau tad, kad pirmo reizi apsver veidot karjeru IT jomā. Organizācijas dalībnieces iepazīstinās ar iespējām, palīdzēs saprast intereses un palīdzēs ar apmācību izvēli, kā arī tiks piedāvāts mentora atbalsts.

E I R O P Ā :

- Eiropas Komisija jūlijā nāca klajā ar priekšlikumu grozījumiem Direktīvai par cietušo tiesībām. Jaunais priekšlikums paredz veicināt cietušo informētību par savām tiesībām, izveidojot universālu cietušo palīdzības tālruņa līniju ES mērogā: 116 006 un izveidojot visaptverošu tīmekļa vietni, kurā būtu jāiekļauj arī tērzēšanas iespēja un saziņa ar e-pastu. Tāpat priekšlikums plāno uzlabot cietušo īpašajām vajadzībām pielāgotus drošības pasākumus, paredzot individuālo izvērtējumu. Priekšlikums šobrīd paredz, ka cietušajiem tiks nodrošināta piekļuve specializētiem atbalsta pakalpojumiem neaizsargātām personām, kā arī tiks atvieglota tiesu iestāžu pieejamība un piekļuve efektīvai kompensācijai.
- 1. jūlijā par Eiropas Savienības Padomes prezidējošo valsti kļuva Spānija, pārņemot prezidentūras pienākumus no Zviedrijas. Spānijas prezidentūras galvenās prioritātes būs Eiropas Savienības reindustrializācija un autonomija, zaļā pārkārtošanās un ilgtspēja, sociālā un ekonomiskā taisnīguma veicināšana, kā arī Eiropas Savienības vienotības stiprināšana. Dzimumu līdztiesības jomā Spānijas prezidentūra turpinās darbu pie vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē izskaušanas, cīņas pret cilvēku tirdzniecību, vienādas darba samaksas veicināšanas, kā arī dažāda veida diskriminācijas izskaušanas.
- Eiropas Parlaments jūlijā apstiprināja savu nostāju par to, kādi uzlabojumi būtu nepieciešami Komisijas priekšlikumam Direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu. Sagatavotajā nostājā Eiropas Parlamenta deputāti norāda, ka izvarošanu būtu nepieciešams definēt pēc tā, vai ir saņemta piekrišana (consent), tāpat tiek prasīti stingrāki noteikumi pret uzmākšanos un vajāšanu kibervidē, kā arī labāks atbalsts vardarbības upuriem.
- Eiropas Komisija ir publicējusi ziņojumu par nodarbinātību un sociālo attīstību. Ziņojumā tika konstatēts, ka joprojām pastāv problēmas kontekstā ar noteiktu sabiedrības grupu nodarbinātību - sievietes un personas ar invaliditāti ES līmenī joprojām ir mazāk pārstāvētās grupas darba tirgū. Tāpat darbaspēka trūkumu veicina sieviešu un jauniešu zemāka līdzdalība darba tirgū. Lielākā daļa profesiju, kurās trūkst darbaspēka, dominē tieši vīrieši vai sievietes - 86% profesiju, kurās ir vērojams darbaspēka trūkums, nav vērojams dzimumu līdzsvars.

- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) kontekstā ar jūlijā notikušo NATO samitu Viļņā ir publicējis informatīvo materiālu par dzimumu līdztiesību un pārstāvību drošības sektorā. Statistikas ziņojumā ietvertie dati aptver organizācijas/struktūras, kas eksistē starptautiskā, ES un dalībvalstu līmenī, iekļaujot arī pārstāvību NATO struktūrās. Neraugoties uz formāliem apliecinājumiem novērst dzimumu nelīdztiesību vadošos amatos drošības sektorā, statistikas dati liecina, ka progress šajā jomā ir ļoti ierobežots un sieviešu pārstāvība joprojām ir ļoti zema.

P A S A U L Ē :

- Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) ir publicējusi jaunu materiālu dzimumu līdztiesības aspekta integrācijai un īstenošanai 2023. Tas ir praktisks resurss, lai palīdzētu valsts pārvaldei, parlamentiem un tiesu iestādēm īstenot OECD Rekomendācijas par dzimumu līdztiesību sabiedriskajā dzīvē. Tajā ir iekļauti pašnovērtējuma instrumenti, lai sniegtu palīdzību lēmumu pieņemšanas institūcijām, novērtējot savu politiku, institucionālo mehānismu un dzimumu līdztiesības sistēmu stiprās un vājās puses, kā arī nosakot prioritātes šo sistēmu uzlabošanai. Tāpat OECD ir publicējusi materiālu par dzimumu līdztiesību krīžu kontekstā, norādot uz nepieciešamību cīnīties ar dažādām dziļi iesakņojušām diskriminācijas praksēm sabiedrībā, kā arī īpaši pievēršot uzmanību seksuālajai un reproduktīvajai veselībai, ekonomiskajiem izaicinājumiem un klimata pārmaiņām.
- OECD ir publicējusi jaunāko raidieraksta sēriju par dzimumu līdztiesību, fokusējoties uz vīriešu un zēnu iekļaušanu dzimumu līdztiesībā, kā arī uz vīriešu un zēnu labklājības veicināšanu.
- ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija sadarbībā ar ANO Attīstības programmu (UNDP) ir publicējuši jaunu ziņojumu, izveidojot sieviešu iespēju veicināšanas indeksu un globālo dzimumu līdztiesības paritātes indeksu, lai raksturotu globālo situāciju sieviešu iespēju veicināšanas jomā. Pēc 114 valstu situācijas analīzes ziņojumā tiek norādīts, ka sieviešu iespējas un sieviešu izvēles brīvība izmantot dažādas iespējas joprojām globālā līmenī ir ierobežotas. Visā pasaulē sievietes var sasniegt vidēji tikai 60% no sava potenciāla.